

ಶ್ರೀ ಮದ್ದೀರಶೈವ ಶಿವಯೋಗ ಮಂದಿರ – ಒಂದು ಜಾರಿತ್ರಿಕ ಅಧ್ಯಯನ.

ಶ್ರೀಮತಿ.ಸುರೇಖಾ.ಕೊರ್ಲಹಳ್ಳಿ

ಶ್ರೀಮತಿ.ಸುರೇಖಾ.ಕೊರ್ಲಹಳ್ಳಿ
ಸಂಶೋಧನಾಧೀನ

ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ
ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ

ಶೈವಪಂಥವು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದ್ದು, ವೇದಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದಾಗಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲ ಸಿಂಧೂ ಮತ್ತು ಹರಪ್ಪ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವನ ಆರಾಧನೆ ಇದ್ದುದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲ ದೊರೆತಿರುವ ಮುದ್ರೆಗಳ ಮೇಲಿರುವ ಚಿಹ್ನೆಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಲಾದ ಹಲವು ಮುದ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂಟಿಕೊಂಚನ ದೇವತೆ ಇರುವ ಚಿತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಅಂಗಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಅದು ಯೋಗಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಮಾನವ ಅವನ ಸುತ್ತಲೂ ಪೀಠದ ಕೆಳಗೆ ಆನೆ, ಹುಳಿ, ಬಡ್ಡಮೃಗ, ಜಿಂಕೆ, ಮಹಿಷ ಸುತ್ತುವರಿದಿದ್ದು, ಇದನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಈ ವಿಗ್ರಹವು ಶೈವಧರ್ಮದ ಮಹಾಯೋಗಿ ಪಶುಪತಿಯಾದ ಶಿವನ ಪ್ರಾಚೀನ ರೂಪ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಬಹುದು. ಅಂದಿನಿಂದ ಶಿವನ ಆರಾಧನೆ ಮುಂದುವರೆದು ಇಂದಿನವರೆಗೂ ತನ್ನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಪಂಥವಾಗಿದೆ. ಶೈವ ಧರ್ಮ ಸನಾತನವಾದು, ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದುದು, ವಿಶ್ವದೆಲ್ಲೆಡೆ ಪ್ರಚಾರವಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿರುವ ಶೈವಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ಆರು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಯುರೋಪ್, ಆಫ್ರಿಕಾ, ಅಮೇರಿಕಾ ಖಂಡಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಧರ್ಮ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹರಡುತ್ತೆಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಅಲ್ಲರುವ ಶೈವ ದೇವಾಲಯಗಳು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿವೆ. ನೇಪಾಳದ ಪಶುಪತಿನಾಥ ದೇವಾಲಯ ಈಗಲೂ ಶೈವ ಮತದ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಕಲ್ಹಣನು ಬರೆದ ರಾಜ ತರಂಗಿಣಿ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕಾಶ್ಮೀರವನ್ನು ಆಳಿದ ರಾಜ ಮನೆತನಗಳು ಶೈವ ಉಪಾಸಕರಾಗಿದ್ದು ಅವರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಶಿವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದರೆಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತದ ಕಾಲದಲ್ಲೆಯೂ ಪ್ರಾಚೀನ ವೀರಶೈವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇತ್ತು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಪುರಾವೆಯಾಗಿ ರಾಮನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಅಂಗ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ರಾಮೇಶ್ವರ ಅಂಗವಿದೆ. ಅರ್ಜುನನು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಶಿವನಿಂದ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರ ಪಡೆದನೆಂದು ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.

ಸಕಲರ ಲೇಸು, ಒಳತು, ಪರಮಾರ್ಥವನ್ನು ಬಯಸುವ ಶ್ರೀ ಮದ್‌ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜ ಶತ-ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಸಮನ್ವಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದೆ. ಅಂಗಭೇದ, ವರ್ಗಭೇದ, ವರ್ಣಭೇದಗಳನ್ನು ದೂರವಿರಿಸಿ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಧರ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ವಿಶ್ವಧರ್ಮವಾಗಿ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಸಮಾಜವನ್ನು ಪುನರ್ ಸ್ಥಾಪಿಸುವಲ್ಲಿ, ಧರ್ಮವನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ, ಮಾನವ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಅತ್ಯುನ್ನತ ಶಿಖರಕ್ಕೆ ಒಯ್ದು ಕೀರ್ತಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದಾಗಿದೆ.

ಇಂತಹ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಆದರ್ಶ, ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಕೆಲಕಾಲ ತನ್ನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ದುರವಸ್ಥೆಗೆ ಈಡಾದದ್ದು ದುರಂತದ ವಿಷಯ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಜ್ಞಾನ, ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆ, ಶೋಷಣೆಗಳು, ಅನೈತಿಕತೆ, ಬಡತನ, ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ ವಂಚಿತ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಅಲ್ಲದೇ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆ ಆಡಳಿತ, ಪರಕೀಯರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗಳು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಅವನತಿಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವು. ಇಂತಹ ಇಕ್ಕಟ್ಟಾದ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲ ಸಮಾಜವನ್ನು ಪುನರ್ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮವನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು, ಹೊಸ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಲು ಸಮಾಜ ಚಿಂತಕರು ಮುಂದಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಸಮಗ್ರ ಉನ್ನತಿಗೆ ಚಿಂತಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಕುಮಾರ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಅಗ್ರಗಣ್ಯರು.

ಶ್ರೀ ಶಿವಯೋಗಿ ಮಂದಿರ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ:

ಕ್ರಿ.ಶ.1908 ನೆಯ ಡಿಸೆಂಬರ್ 28, 29 ಹಾಗೂ 30ನೆಯ ದಿನಾಂಕಗಳಂದು ಶ್ರೀ ಮದ್ವೀರಶೈವ ಮಹಾಸಭೆಯ 4ನೆಯ ಅಧಿವೇಶನವು ಬಾಗಲಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ನೆರವೇರಿತು. ಈ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲ ಹಾನಗಲ್ಲ ಶ್ರೀಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಗಳು. ಶಿವಯೋಗಿ ಮಂದಿರ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಜನತೆಯ ಹಾಗೂ ಸಭೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಇತರ ಮಠಗಳ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲ ಗದುಗಿನ ಶ್ರೀಮನ್ ನಿರಂಜನ ತೋಟದಾರ್ಯ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಇಳಕಲ್ಲನ ಚಿತ್ತರಗಿ ಸಂಸ್ಥಾನ ಮಠದ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳು,

ಬೀಳೂರು ಶ್ರೀ ಗುರುಬಸವ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರರು ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರು. ಈ ಅಧಿವೇಶನದ ಸಭಾ ಮಂದಿರವು ಬಾಗಲಕೋಟೆಯ ಟೀಕಿನಮಠದ ಬೈಲನಲ್ಲ ರಚಿತವಾಗಿತ್ತು. ಮಹಾ ಶಿವಾನುಭಾವಿಗಳಾದ ಮಲ್ಲನಕೆರೆಯ ಶ್ರೀ.ನಿ.ಪ್ರ.ಚೆನ್ನಬಸವ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಆರೋಹಿಸಿದ್ದರು. ಅಧಿವೇಶನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಲಬಮಗೌಡ ಬಸವಪ್ರಭು ಸರದೇಸಾಯಿಯವರು ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಪೀಠವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಘಟಬಸವಪ್ಪ ಮೋಟಗಿಯವರು ಸ್ವಾಗತ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಶಿವಯೋಗ ಮಂದಿರವೆಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಕುರಿತು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ಅದರಂತೆ ಶ್ರೀಕುಮಾರ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಉದ್ದೇಶಿತ ಶ್ರೀಮದ್ವೀರಶೈವ ಶಿವಯೋಗ ಮಂದಿರ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಕುರಿತು ಸಮಾಜದ ಸಮಸ್ತ ಭಕ್ತರನ್ನು, ಮುಖಂಡರನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿದರು. ನಂತರ ಶ್ರೀಕುಮಾರ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು, ಶ್ರೀ ವಿಜಯ ಮಹಾಂತ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸದ್ಭಕ್ತರೊಂದಿಗೆ ಪಾದಯಾತ್ರೆ ಕೈಗೊಂಡರು. ಮಲಪ್ರಭಾ ನದಿ ಪ್ರದೇಶ ಗುಂಟ ಐಹೋಳೆ, ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲು, ನಂದಿಕೇಶ್ವರ ಮುಖಾಂತರ 5 ಕಿ.ಮೀ. ಅಂತರದಲ್ಲರುವ ಬಿಟ್ಟ ವನದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಏಕಾಂತದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದರು. ಬಾದಾಮಿ ಚಳುಕೈ ಕೆಚ್ಚಿನ ಸೀಮೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಕಾಶಿಯೆಂದೆ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದ ಮಹಾಕೂಟದ ಸಮೀಪದ ನಿರ್ಜನ ಪ್ರಶಾಂತ ತಾಣವನ್ನು ಶಿವಯೋಗಿಗಳಾಗುವವರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಸ್ಥಳವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ದಿನಾಂಕ-7-2-1909 ರಂದು 1830ನೆಯ ಶಕೆ ಕೀಲಕನಾಮ ಸಂವತ್ಸರ, ಮಾಘ ಮಾಸದ ರಥಸಪ್ತಮಿ ದಿವಸದಂದು ಶ್ರೀಮದ್ವೀರಶೈವ ಶಿವಯೋಗ ಮಂದಿರ ಎಂಬ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀ ಶಿವಯೋಗ ಮಂದಿರದ ಉದ್ದೇಶ ಹಾಗೂ ಗುರಿಗಳು:

ಚಿತ್ರ ಚಾಂಚಲ್ಯವನ್ನು ಅಡಗಿಸಿ ನಿಶ್ಚಲ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಮಂಗಲ ನೆನಹು ನಿಲ್ಲುವುದೇ ಶಿವಯೋಗ, ಆ ನೆನಹು ಮಣಿಹದಲ್ಲ ಮೂಡಿ ಬರುವುದೇ ಮಂದಿರ, ಅಂತಹ ಶಿವಯೋಗದ ಮಂಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪ್ರಜ್ಞಾಪಿಸುವ ಅಚ್ಚಳಯದ ಜಂಗಮ ಮಂದಿರಗಳನ್ನು ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ತೋರುವುದೇ ಒಳತಾದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಬೀರುವುದೇ ಶಿವಯೋಗ ಮಂದಿರದ ಧ್ಯೇಯ. 1909ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ ಈ ಮಂದಿರವು ತಾನು ಎದುರಿಸಿದ ಪ್ರಶ್ನೆ, ಸ್ಥಿತಿ ಗತಿಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ 1911ರ ಡಿಸೆಂಬರನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶ, ಧ್ಯೇಯ, ಗುರಿ ಹಾಗೂ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು. ಅವು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

1. ಶಿವಯೋಗ ಮಂದಿರದಲ್ಲ 8 ರಿಂದ 12 ವರುಷದ ಒಳಗಿನ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ವಟುಗಳೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಧರ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ, ಸದ್ಗುಣ ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು, ವೈರಾಗ್ಯ ಶೀಲರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಗುರು ಪೀಠಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡುವುದು.
2. ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಬಯಸುವ ಬಾಲಕರಿಗೆ ಕನ್ನಡ, ಸಂಸ್ಕೃತ, ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷಾ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸಿ, ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಡುವುದು.
3. ವೃದ್ಧ ಭಕ್ತರಿಗೂ ಕೂಡ ಶಿವಾನುಭವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು.
4. ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರು ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಕಾಯಕ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವವರು ಕೂಡ ತಮಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದಾಗ ಶಿವಯೋಗ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮತದ ತತ್ವ ವಿಚಾರ ಅರಿತು ನಂತರ ಶಿವಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.
5. ಧರ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪರಿಶೋಧನೆ ಮಾಡುವುದು, ಮುದ್ರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವುದು.
6. ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ಜೀವನ ರೂಪವಾದ ಆಂಗಧಾರಣ, ಆಂಗಪೂಜೆ ಮುಂತಾದ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ಆಚರಿಸುವುದು.
7. ಶಿವ ಕೀರ್ತನೆ, ಶಿವ ಭಜನೆ, ಶಿವ ಪುರಾಣ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುವುದು.
8. ಶೈವ ಮತ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿಸುವುದು.
9. ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಿಗುವಂತೆ ಯತ್ನಿಸುವುದು.
10. ಶಿವಯೋಗಮಂದಿರದಲ್ಲ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಒಂದು ಗ್ರಂಥಾಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅದರಲ್ಲ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಇಡುವುದು.
11. ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಶಿವರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಜರುಗುವ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಜನರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಕೀರ್ತನೆ, ಭಜನೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವುದು.
12. ಮಂದಿರದಲ್ಲ ಗೋ ಶಾಲೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು.
13. ಆಕಳುಗಳ ಸೆಗಣಿಯಿಂದ ಭಸ್ಮ ತಯಾರಿಸಿ, ವಿಭೂತಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.
14. ಶಿವಯೋಗ ಮಂದಿರದ ಶಾಖಾ ಮಠಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಸರ್ವರಿಗೂ ಶಿವಾನುಭವ ಬೋಧನೆ ಮಾಡುವುದು.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಶಿವಯೋಗ ಮಂದಿರವು ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ, ತ್ರಿಯಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಒಂದು ವಿದ್ಯಾಪೀಠವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ವಟುಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾಧಕರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. 8 ರಿಂದ 12 ವರ್ಷದವರೆಗಿನ ಬಾಲಕರನ್ನು ವಟುಗಳೆಂದು ಅವರಿಗೆ ವಚನ ಪಠಣ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ಯೋಗ, ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಧಕರು ಅಂದರೆ 12 ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟವರಿಗೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ನೀಡಿ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಕನ್ನಡ, ವ್ಯಾಕರಣ, ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರ, ಯೋಗ, ಸಂಗೀತವನ್ನು ಇವರಿಗೆ ಕಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಅಧಿಕ ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿ ನಾನಾ ಮಠಗಳಿಗೆ ಕೊಡ ಮಾಡಿದ ಕೀರ್ತಿ ಶ್ರೀ ಶಿವಯೋಗ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಗೀತ ಪಾಠಶಾಲೆ, ಸಾವಿರಾರು ದನಕರುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಉತ್ತಮವಾದ ಗೋಶಾಲೆ, ವಿಭೂತಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಕೇಂದ್ರ, ಔಷಧೀಯ ಗಿಡ ಮೂಲಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ತಪೋವ, ವಟುಗಳಿಗಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸುಸಜ್ಜಿತ ವಿದ್ಯಾಕೇಂದ್ರಗಳು, ದಾಸೋಹ ಭವನ, ಶ್ರೀವಿಜಯ ಮಹಾಂತೇಶ ಗ್ರಂಥಾಲಯ, ರೇವಣ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ವಾಚನಾಲಯ, ಸದಾಶಿವ ಮುದ್ರಣಾಲಯ, ಸುಂದರವಾದ ಉದ್ಯಾನವನವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು, ಇಂದು ಪ್ರವಾಸಿಗರ ಆಕರ್ಷಣೀಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಶಿವಯೋಗ ಮಂದಿರ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಶಿವಯೋಗ ಮಂದಿರದ ಶಾಖೆಗಳು:

ಈ ಮಠದ ಶಾಖೆಗಳು ನಿಡಗುಂದಿಕೊಪ್ಪ, ರಾಮಗಡ್ಡಿ, ಕಪನಳ್ಳಿ, ಹಿರೇಹಾಳ ಹಾಗೂ ಬಾದಾಮಿ ಊರುಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಶಾಖಾ ಮಠಗಳ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಜನರಿಗೆ ಧರ್ಮ ಬೋಧನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಒಕ್ಕಲುತನದಲ್ಲ ಸುಧಾರಣೆ, ಗೋ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಕ್ರಮ, ವಿವಿಧ ಹಣ್ಣಿನ ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಜನರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಪುರಾಣ, ಪ್ರವಚನಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಇವು ಹೊಂದಿವೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ:

ಪಾಚೀನ ವಿದ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದ ತಕ್ಷಶಿಲೆ, ನಳಂದಾ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಪರೂಪದ ಧರ್ಮಶಿಕ್ಷಣ ಮಂದಿರವೇ ಈ ಶಿವಯೋಗ ಮಂದಿರ. ನೀತಿವಂತ, ನ್ಯಾಯವಂತ, ಧರ್ಮವಂತ, ಬುದ್ಧಿವಂತ ಗುರುವರ್ಗವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ನೀಡುವ ಗುರುತರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಲಕಾ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಬಸವಾದಿ ಶಿವ ಶರಣರ ಪವಿತ್ರ

ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ, ಪೋಷಿಸಿ, ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸರಸ್ವತಿ ಸದನವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಧರ್ಮ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯ ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ಘನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಧರ್ಮಾಭಿವೃದ್ಧಿಯತ್ತ ದಾಪುಗಾಲು ಹಾಕುತ್ತಿದೆ ಈ ಶಿವಯೋಗ ಮಂದಿರ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಶ್ರೀಕುಮಾರದೇವರು ರಾಜೂರು, ಸುಕುಮಾರ ದೀಪ್ತಿ, ಶಿವಯೋಗ ಮಂದಿರ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಸಂಸ್ಕರಣ ಸಂಚಿಕೆ, 2010.
2. ಜಿ.ಕೆ.ಹೀರೆಮಠ, ಮಹಾಜಂಗಮ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧ, 2010.
3. ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ರುಮಾಲೆ, ಶಿವಯೋಗ ಮಂದಿರ-ಶತ ಸಂವತ್ಸರ, ಕೊಟ್ಟೂರು ಸ್ವಾಮಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಕೇಂದ್ರ, ಹೊಸಪೇಟೆ, 2010.
4. ಕಜ್ಜರಿ ಗುರುಮೂರ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರೀ, ಕುಮಾರ ಬೆಳಗು, ಸ್ಮರಣೀಯ ಸಂಚಿಕೆ, ಶಿವಯೋಗ ಮಂದಿರ, 1981.
5. ಜಚನಿ, ಕಾರಣಿಕ ಕುಮಾರ ಯೋಗಿ, ಶ್ರೀ ಶಿವಯೋಗ ಮಂದಿರ, 2010.
6. ಶ್ರೀ ಹಾನಗಲ್ಲ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಚರಿತೆ, ಶಿವಯೋಗ ಮಂದಿರ, 2000.